

[Helga Pedersen.]

nødvendig for at afværge alvorlig fare for kvindens liv eller helbred, kan ikke læses isoleret, den må læses i forbindelse med den gældende lovs § 2 om, at der i tilfælde, hvor faren ikke skyldes sygdom, skal gives kvinden nærmere vejledning. Heri ligger altså, at efter gældende lov kan ikke alene sygdom, men også visse andre forhold skabe en fare, der, hvis den er alvorlig, kan afgive grundlag for svangerskabsafbrydelse. Vi ved, som det er fremgået indtil trivialitet af den almindelige debat og af udvalgets forhandlinger, at denne bestemmelse og de i forbindelse hermed udsendte administrative retningslinier har skabt vanskeligheder og kritik, men det skal jeg i og for sig lade ligge. Bestemmelsen er uklar, og det er forståeligt, at den har skabt vanskeligheder, navnlig i forbindelse med den, jeg kan tilføje ulykkelige, diskussion, der har stået om indikationsgrundlagenes beskaffenhed. Det i sig selv har nemlig øget uklarheden. Indikationsbegreberne er jo slet ikke udtrykt i loven, de er svære at begrænse, de glider over i hinanden, og derfor er det bedst, at vi ved vurderingen af sagen her i dag nøjes med alene at se på loven og lovforslagets ord.

Forsåvidt er der ingen uenighed mellem flertal og mindretal. Begge kræver, at der skal foreligge alvorlig fare for kvindens liv eller helbred; begge er enige om, at der må anlægges en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde, men mindretallet vil ikke gå med til at give de myndigheder, der skal arbejde med denne lov, og som vitterlig har haft vanskeligheder ved administrationen af den gældende lov, den hjælp at klarlægge, hvad der i fremtiden kan begrunde fare for liv eller helbred. Jeg er iøvrigt ikke klar over, om mindretallets standpunkt er dette, at kun alvorlig fysisk sygdom kan begrunde svangerskabsafbrydelse. Jeg er heller ikke klar over, om mindretallet vil bestride, at psykisk sygdom eller svækkelsestilstand overhovedet kan danne grundlag for den alvorlige fare, som der er enighed om at kræve.

Man må forstå, at reglen i § 1, stk. 1, nr. 1, 2. punktum, alene er en udfyldende regel, om man vil: et fortolkningsbidrag; det er ikke en selvstændig ny regel om, hvornår svangerskabsafbrydelse er lovlig. Og til dem, der er så forfærdelig angst for den sociale indi-

kation, kan jeg sige, at det er navnlig ikke en selvstændig regel om, at der alene af sociale grunde kan gives tilladelse til svangerskabsafbrydelse. Jeg hørte i dag det ærede medlem fru Ellen Poulsen benytte det udtryk, at der her var tale om en medicinsk-social indikation. Som jeg har sagt, interesserer disse betegnelser mig i og for sig ikke synderlig. Det afgørende er, at der kræves alvorlig fare for kvindens liv eller helbred, og at man kun — af hensyn til de vanskeligheder, der hidtil har været — vil tydeliggøre, hvornår en sådan alvorlig fare for liv eller helbred foreligger.

Det fremgår af mindretallets bemærkninger til ændringsforslag nr. 1, at en tidligere, efter mindretallets mening for vidtgående praksis delvis motiverer dets ændringsforslag. Det er jo i og for sig en mærkelig måde at begynde et forslag på. Begrundelsen består nemlig af to postulater, dels et postulat om, at praksis har været ulovlig — det kan være en opfattelse, men det er i hvert fald ikke en opfattelse, der deles af os andre — dels et postulat om, at flertallet vil legalisere en ulovlig praksis; for dette sidste mangler man bevis, så meget desto mere som den fare, der skal vurderes i henhold til flertallets ændringsforslag nr. 2, er nøjagtig den samme fare som den, også mindretallet kræver som betingelse. Det forekommer mig, at det, mindretallet i virkeligheden ønsker sig, men viger tilbage for at udtrykke klart, er en retstilstand, som vi havde det før loven af 1937, hvor alene nødret begrundede straffrihed. Jeg vil ikke medvirke til et sådant tilbageskridt.

Hele dette lovgivningsområde har været og er uhyre vanskeligt. Et studium af retsudviklingen i de forskellige lande og indenfor hvert af disse viser, hvorledes den moralske og retlige vurdering har svinget gennem tiderne, og jeg tror heller ikke, at der med det lovforslag, vi nu diskuterer, er fundet nogen patentløsning. Lad os se på lovgivningen herhjemme. Danske Lov krævede f. eks., at letfærdige kvindfolk, der ombragte deres foster, skulle straffes med livsstraf, og loven af 1866, den gamle straffelov, der gjaldt lige til 1933, hjemlede strafarbejde indtil 8 år for, som det hed (§ 193), „et frugtsommeligt fruentimmer, der forsætlig fordriver sit foster eller dræber det i moders liv“. Ser vi tilbage på denne lovgiv-